

De tropenjaren van de ziel door poëet Eric Schneider

Recensie

Pauliene Kruithof

Eric Schneider (1934) schrijft in zijn debuutbundel *Waar weg weg is en stilte stiller nog* over zijn gehavende jeugd in Nederlands-Indië. Hij werd geboren in Batavia – als broer van schrijver F. Springer – maar kwam naar Nederland en verworf bekendheid als toneelspeler, regisseur en schrijver. Hoewel hij al bijna zijn hele leven gedichten optekent, is pas nu een aantal van zijn verzen gepubliceerd. Op hoge leeftijd onthult hij zich als poëet. Het boekje is opgeluisterd met pentekeningen van zijn eigen hand.

Schneider verhaalt van de onrust en strijd die over de toenmalige Nederlandse kolonie valt. Zo zingt zijn moeder in een Japans interneringskamp op Java een lied voor hem, en is in elk zwijgen het geluid van marsmuziek te horen. Hij blijft weg van expliciete geweldsuitbarstingen, gevoelige politiek en betuttelende levenslessen, en focust op ogenschijnlijk onbeduidende persoonlijke ervaringen.

Die weten de sfeer waarin hij opgroeide, die hem vormde, extra scherp neer te zetten. Zo schrijft hij over zijn moeder in een tropenacht: 'achter die betonnen vrolijkheid/ is altijd die angst blijven schuilen/ dat de muziek eens stopt'. Zijn vader daarentegen weet na de Birma-spoorlijn de sprookjesoorden niet te vinden, eenmaal in Holland, en gesprekken met hem blijven uit.

De dichter koppelt zijn eigen wederwaardigheden aan de lotgevallen van mythische en dramatische figuren. Zo heeft hij het over Hippolythos en Phaedra, verwijst hij naar Eurydike, en voert hij Hamlet en Ophelia op. De teksten zijn daarbij helder in zichzelf, maar bekendheid met deze aloude personages geeft ze wel een extra dimensie. De thema's worden naar een universeel niveau getild en de vertelsels krijgen een extra plot.

Niet alleen Schneiders enscenering is classicistisch, ook zijn stijl doet klassiek aan. Hij vormt zijn verzen veelal aan de hand van strofen en houdt vaak een gelijke regelmaat aan. In welgevormde frasen

De dichter koppelt zijn eigen wederwaardigheden in Nederlands-Indië aan de lotgevallen van mythische en dramatische figuren

doet hij zijn relaas, waarbij hij bijna doorlopend met halve of hele eindrijm speelt: 'Wie maakte dit vergezicht/ van vader moeder mij/ Ik sta voorop/ en kijk onspannen in het licht/ dat kortere schaduwen trekt dan hier/ en de hemel altijd eender kleurt/ wat verderop spelen mijn ouders geluk'.

Enkel de afwezigheid van interpunctie verraadt dat het om een hedendaagse auteur gaat – al kan hij het niet laten nieuwe zinnen met hoofdletters te beginnen.

Snel volwassen

Het ventje wordt snel volwassen, krijgt een carrière als acteur, is zelf minnaar en vader, en daarna een stramme man. De dichter komt tot de conclusie dat opgroeien een illusie is, terwijl het steeds minder duidelijk is wat het betekent iemands kind te zijn. Wie waren zijn ouders precies? Zelfs zichzelf doorgronden blijkt onmogelijk.

Schneider laat zien hoe op hoge leeftijd levensfasen samenvloeien en ontgoochelingen bovendrijven. Ook geeft hij met zijn bundel een verfijnde stem aan een stukje historie en een groepering van Nederland dat in het publieke debat soms op de achtergrond raakt. Sereen draagt hij de schaduw van de ziel.

▶ *Waar weg weg is en stilte stiller nog*, Eric Schneider. Uitgeverij In de Knipscheer, 17,50 euro

